

SAMOUPRAVNI SPORAZUM O PRIDOBIVANJU STROKOVNIH KVALIFIKACIJ BIBLIOTEKARSKE STROKE*

Komisija za priznavanje kvalifikacij bibliotekarske stroke je na svoji seji dne 25. marca 1980 s sklepom ugotovila, da je izpolnjen pogoj 121. člena samoupravnega sporazuma in da z navedenim dnem stopijo v veljavo določila tega samoupravnega sporazuma.

Komisija za priznavanje kvalifikacij bibliotekarske stroke zato objavlja celotno besedilo samoupravnega sporazuma, ki se uporablja od 1. januarja 1980 dalje:

Na podlagi določil 2. in 6. člena zakona o knjižnicah (Uradni list SRS, št. 11/1965) in 40. člena zakona o delovnih razmerjih (Uradni list SRS, št. 24/1977) sprejemajo delavci, združeni v organizacijah združenega dela s področja knjižničarstva ter Narodna in univerzitetna knjižnica kot republiška matična knjižnica za SR Slovenijo in Društvo bibliotekarjev Slovenije naslednji

Samoupravni sporazum o pridobivanju strokovnih kvalifikacij bibliotekarske stroke

I. Temeljne določbe

1.

Knjižnični delavci, ki v knjižnicah opravljajo strokovno bibliotekarsko delo, morajo imeti strokovno kvalifikacijo, ki si jo pridobijo po določitih tega sporazuma.

2.

Ta sporazum podrobneje in enotno določa potek in vsebino pripravištev ter vsebino in postopek za opravljanje strokovnih izpitov pripravnikov za posamezne strokovne kvalifikacije ob zaključku pripravniške dobe, kakor tudi vsebino in postopek za opravljanje specialističnih izpitov in za priznavanje posameznih strokovnih kvalifikacij.

* Nekaj gradiva o tem prinašajo tudi Obvestila republiške matične službe 1980.

3.

Strokovni izpit morajo knjižnični delavci delati po opravljeni pripravniški dobi oziroma v roku, ki je določen v sklepu o sprejemu na delo.

Če izpita ne opravijo v treh letih po nastopu dela v knjižnici, se morajo njihova dela in naloge ponovno razpisati.

4.

V svojih samoupravnih splošnih aktih sistemizirajo knjižnice v osnovni bibliotekarski dejavnosti dela in naloge z zahtevki naslednjih izobrazbenih struktur in strokovnih kvalifikacij:

<i>Izobrazbena skupina:</i>	<i>Strokovna kvalifikacija:</i>
1. srednja izobrazba	— knjižničar — knjižničarski referent
2. višja izobrazba	— višji knjižničar — višji knjižničarski referent
3. visoka izobrazba	— bibliotekar — višji bibliotekar
4. visoka izobrazba in specializacija	— bibliotekar specialist — višji bibliotekar specialist — bibliotekarski svetovalec

II. Strokovne bibliotekarske kvalifikacije, pogoji in način pridobivanja

5.

Strokovne bibliotekarske kvalifikacije si pridobijo knjižnični delavci s strokovnim izpitom, specialističnim izpitom oziroma s priznanjem določene strokovne kvalifikacije.

S strokovnim izpitom si pridobijo knjižnični delavci strokovno kvalifikacijo »knjižničar«, »višji knjižničar« in »bibliotekar«.

S specialističnim izpitom si pridobijo knjižnični delavci strokovno kvalifikacijo »bibliotekar specialist«.

S priznanjem si pridobijo knjižnični delavci strokovno kvalifikacijo »knjižničarski referent«, »višji knjižničarski referent«, »višji bibliotekar«, »višji bibliotekar specialist« in »bibliotekarski svetovalec«.

6.

Strokovno kvalifikacijo KNJIŽNIČAR pridobi delavec, ki je po končani šoli, katero pozitivni predpisi s področja usmerjenega srednješolskega izobraževanja priznavajo kot popolno srednjo šolo, izpolnil pogoje tega sporazuma in opravil strokovni izpit za knjižničarja.

12.

Strokovno kvalifikacijo BIBLIOTEKAR SPECIALIST pridobi delavec, ki je po petih letih strokovnega dela kot bibliotekar opravil specialistični ali temu enak izpit iz strokovne usmeritve, ki je primerna za delo v knjižnici.

13.

Strokovno kvalifikacijo VIŠJI BIBLIOTEKAR SPECIALIST lahko pridobi delavec, ki je bil najmanj pet let bibliotekar specialist ter je v tem času izpolnil pogoje, ki jih določa 93. člen tega sporazuma.

14.

Strokovno kvalifikacijo BIBLIOTEKARSKI SVETOVALEC lahko pridobi delavec, ki je bil najmanj pet let višji bibliotekar specialist ter je v tem času izpolnil pogoje, ki jih določa 93. člen tega sporazuma.

Strokovno kvalifikacijo BIBLIOTEKARSKI SVETOVALEC lahko izjemoma pridobi tudi delavec, ki je bil najmanj deset let višji bibliotekar ter je v tem času izpolnil pogoje, ki jih določa 93. člen tega sporazuma.

15.

Zahtevana delovna doba s strokovno prakso za pridobitev strokovnih kvalifikacij bibliotekar specialist, višji bibliotekar specialist in bibliotekarski svetovalec se skrajša za eno leto ustreznega strokovnega dela, če je delavec po diplomi na visoki šoli opravil magistrij ali si pridobil drugo javno priznano specializacijo, oziroma za dve leti, če je opravil doktorat znanosti.

16.

Za vsako pridobljeno strokovno kvalifikacijo se knjižničnemu delavcu izda ustrezno potrdilo. Potrdilo izda komisija za priznavanje kvalifikacij bibliotekarske stroke oziroma izpitna komisija.

17.

Komisijo za priznavanje kvalifikacij bibliotekarske stroke imenuje knjižnični svet Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani kot republiške matične knjižnice za SR Slovenijo izmed priznanih bibliotekarskih in drugih strokovnjakov.

18.

Komisijo za priznavanje kvalifikacij bibliotekarske stroke sestavljajo predsednik in njegov namestnik, šest članov in tajnik komisije.

19.

Komisija za priznavanje kvalifikacij bibliotekarske stroke imenuje posebno izpitno komisijo, pred katero opravljajo knjižnični delavci strokovne izpite.

Sedež obeh komisij je v Narodni in univerzitetni knjižnici, Ljubljana, Turjaška 1.

20.

Komisija za priznavanje kvalifikacij bibliotekarske stroke je pristojna za priznanje strokovne kvalifikacije »knjižničarski referent«, »višji knjižničarski referent«, »višji bibliotekar«, »višji bibliotekar specialist« in »bibliotekarski svetovalec«. Pred njo pa opravljajo knjižnični delavci tudi specialistične izpite za strokovno kvalifikacijo »bibliotekar specialist«.

Izpitna komisija pa je pristojna za opravljanje izpitov za strokovne kvalifikacije »knjižničar«, »višji knjižničar« in »bibliotekar«.

21.

Člani obeh komisij, izpraševalci in ocenjevalci morajo imeti višjo ali najmanj enako stopnjo strokovne kvalifikacije, kot je tista, za katero kandidata ocenjujejo oziroma jo kandidatu priznavajo.

III. Pripravištvo in strokovni izpiti

22.

Namen pripravništva je, da se delavec - pripravnik po določenem programu strokovnega študija in praktičnega dela pod nadzorstvom in vodstvom za to določenega strokovnega delavca - men-

torja s praktičnim delom in z učenjem seznanj z organizacijo in delom svoje delovne organizacije in knjižničarstva nasploh, zlasti še z vsemi opravili za delo, za katero se glede na svojo strokovno izobrazbo pripravlja, ter da se pripravi za strokovni izpit in za poznejše samostojno delo.

1. Pripravniška doba

23.

Pripravniška doba je obvezna za vse delavce, ki se pripravljajo na delo pri strokovnih bibliotekarskih opravilih, za katero je potrebna srednja, višja ali visoka izobrazba.

24.

Pripravniška doba traja za dela in naloge, za katera se zahteva:

1) srednja in višja izobrazba	9 mesecev
2) visoka izobrazba	12 mesecev

1.1 Pripravniška doba za delavce brez delovne dobe

25.

Delavec, ki prvič začne opravljati dela in naloge v knjižnici, pa v okviru programa izobraževanja za poklic ni imel programa praktičnega pouka, proizvodnega dela ali proizvodne prakse v takem obsegu, da bi lahko samostojno opravljal dela v knjižničarski stroki, sklone delovno razmerje za dela in naloge kot pripravnik z vsemi pravicami in obveznostmi, ki jih ima v smislu določil tega sporazuma.

1.2 Pripravniška doba za delavce z delovno dobo

26.

Delavci, ki pridejo v knjižnico iz drugih strok in še nimajo dopolnjene pripravniske dobe po določbah 24. člena tega sporazuma, so do preteka te dobe še vedno pripravniki in veljajo zanje vsa določila tega sporazuma.

27.

Delavci, ki pridejo v knjižnico iz drugih strok in imajo več kot 12 mesecev delovne dobe, niso več pripravniki, vendar pa morajo kljub temu opraviti strokovni izpit iz predmetov, ki jih niso opra-

vili pri eventualnem strokovnem izpitu v drugi delovni organizaciji oziroma za drugo strokovnost.

Ti delavci imajo pravico in dolžnost opraviti strokovni izpit za pridobitev strokovne kvalifikacije bibliotekarske stroke v roku, ki ga določi pristojni organ upravljanja oziroma individualni poslovodni organ. Ta rok ne sme biti krajši od 3 in daljši od 12 mesecev glede na stopnjo delavčeve izobrazbe.

28.

Če je knjižnica predvidela za opravljanje posameznih del in nalog poseben pogoj poskusnega dela, se ta poskusna doba, če je uspešno opravljena, vštevja v zahtevno pripravniško dobo za strokovni izpit.

1.3 Program pripravništva

29.

Med pripravniško dobo je delavec - pripravnik na strokovnem pouku. Po končani pripravniški dobi in opravljenem strokovnem pouku opravi strokovni izpit.

30.

Pred začetkom strokovnega pouka je treba pripravniku določiti strokovnega delavca - mentorja, seznaniti ga s programom strokovnega pouka in s programom strokovnega izpita. Med pripravniško dobo se mora pripravnik seznaniti s celotnim poslovanjem knjižnice, ne glede na dela in naloge, za katere se usposablja.

Strokovni pouk se opravlja po predpisanem programu.

31.

Pripravništvo poteka po programu, ki ga določi individualni poslovodni organ ali organ, določen v samoupravnih splošnih aktih knjižnice za vsakega pripravnika posebej. Ustrezati mora izpitnim zahtevam za posamezno strokovno kvalifikacijo ter specifičnim potrebam knjižnice.

V programih so določena splošna in druga strokovna znanja, ki jih morajo pripravniki opraviti, spoznati in obvladati.

Program strokovnega usposabljanja pripravnikov sestoji iz:

— splošnega dela, ki je enoten za vse pripravnike ne glede na njihovo strokovno izobrazbo ter zajema pridobitev splošnih delovnih izkušenj glede na delovno okolje, zlasti spoznavanje z organizira-

nostjo, poslovanjem, razvojem in plani knjižnice ter družbenoekonomskimi odnosi in samoupravnimi pravicami, obveznostmi in dolžnostmi;

— posebnega dela, ki zajema spoznavanje stroke in praktično usposabljanje za opravljanje samostojnih del in nalog v knjižnici ter v stroki.

32.

Pripravniki opravljajo pripravniško prakso praviloma v svoji knjižnici. Zaradi čimboljše strokovne usposobitve lahko opravijo pripravniki del svojega pripravniškega staža tudi v drugih razvitejših knjižnicah, da bi se lahko solidneje pripravili na strokovni izpit.

33.

Z načrtom izpolnjevanja programa strokovnega pouka je potrebno predvideti:

- gradivo, s katerim se mora pripravnik seznaniti,
- opravila, ki jih mora spoznati v posameznih delovnih enotah,
- trajanje strokovnega pouka v posameznih delovnih enotah,
- način spremljanja in nadzorstva pouka ter
- druga določila, pomembna za uspešen pouk.

34.

Tisti del programa, ki obsega pouk v drugi knjižnici, je sestavljen v sporazumu med individualnima poslovodnima organoma obeh knjižnic.

35.

Pripravnik se med pripravniško dobo strokovno usposablja pod neposrednim vodstvom in nadzorstvom strokovnjaka - mentorja, ki ga imenuje individualni poslovodni organ ali organ, določen v samoupravnih splošnih aktih knjižnice.

Mentor mora imeti najmanj enako ali višjo stopnjo strokovne izobrazbe, kot jo ima pripravnik, in vsaj nekaj let delovnih izkušenj. Mentor skrbi za pravilen potek pripravništva in za izpolnjevanje obveznosti.

36.

Med strokovnim poukom mora pripravnik voditi dnevnik. Vanj vpisuje vse podatke, ki so pomembni za njegov strokovni pouk.

Dnevnik sproti potrjujejo vodje delovnih enot, v katerih je pripravnik opravljal prakso. Mentor pa mora najmanj enkrat mesečno pregledati pripravnikov dnevnik in ga potrditi.

37.

Individualni poslovodni organ knjižnice, v kateri je pripravnik na strokovnem pouku, mora pripravniku v času pouka omogočiti, da se seznani z vsemi opravili, ki jih zahteva program strokovnega pouka. Za pravilnost in izpolnitev strokovnega pouka pripravnikov skrbi poleg mentorja tudi individualni poslovodni organ knjižnice.

38.

Za pripravnika, ki je pri opravljanju pripravniškega programa in delovnih nalog posebno uspešen in s tem dokaže, da si je pridobil izkušnje, potrebne za samostojno delo v stroki, se lahko izjemoma predlaga skrajšanje pripravniške dobe in predčasno polaganje strokovnega izpita.

39.

O skrajšanju pripravniške dobe po prejšnjem členu tega sporazuma odloča izpitna komisija na predlog individualnega poslovodnega organa ali organa, določenega v samoupravnih splošnih aktih knjižnice.

Če izpitna komisija skrajša pripravniško dobo, tedaj tudi odloči o polaganju strokovnega izpita pred potekom redne pripravniške dobe, vendar ne pred potekom polovice zahtevane redne pripravniške dobe.

2. Strokovni izpit

40.

S strokovnim izpitom za ustrezno strokovno kvalifikacijo se ugotavlja in oceni strokovna usposobljenost pripravnika za samostojno opravljanje del in nalog, ki jih bo opravljal v knjižnici.

41.

Strokovni izpiti za posamezne bibliotekarske strokovne kvalifikacije so enotni, ne glede na vrsto knjižnice, iz katere prihaja kandidat.

42.

Kandidati si s strokovnim izpitom pridobijo pravico do strokovne kvalifikacije, ki ustreza stopnji pridobljene šolske izobrazbe in strokovne prakse, in sicer:

1. s srednjo izobrazbo

— strokovno kvalifikacijo — »knjižničar«,

2. z višjo izobrazbo
— strokovno kvalifikacijo — »višji knjižničar« in
3. z visoko izobrazbo
— strokovno kvalifikacijo — »bibliotekar«.

43.

Knjižnični delavci - pripravniki, ki imajo srednjo, višjo in visoko izobrazbo, opravljajo strokovni izpit pred skupno izpitno komisijo.

44.

Delavci knjižnice, ki že imajo strokovni izpit iz bibliotekarske stroke in so si v času zaposlitve v knjižnici pridobili šolsko izobrazbo, ki je višja od prejšnje, lahko opravljajo diferencialni strokovni izpit. Če pa je bil tak delavec razporejen na dela in naloge, ki ustrezajo njegovi na novo pridobljeni višji stopnji šolske izobrazbe, pa ta izpit mora opraviti. Diferencialni strokovni izpit mora delavec opraviti najkasneje v enem letu od dneva, ko je bil razporejen na taka dela in naloge.

2.1 Program strokovnega izpita

45.

Program strokovnega izpita za priznanje kvalifikacij bibliotekarske stroke obsega splošni in posebni del.

46.

Splošni del strokovnega izpita je enoten za vse pripravnike, ne glede na njihovo stopnjo izobrazbe ter obsega naslednjo snov:

- družbenopolitična ureditev SFRJ in SRS,
- družbenoekonomska ureditev in položaj organizacij združenega dela,
- družbenoekonomski odnosi delavcev v združenem delu in
- socialno zavarovanje.

47.

Posebni del strokovnega izpita obsega snov, ki se nanaša na posamezne strokovne kvalifikacije, in sicer:

a) za knjižničarja:

1. zgodovina knjige in knjižnic,
2. splošna organizacija knjižničarstva,

3. notranja organizacija in delo knjižnic,
4. bibliografija,
5. zaščita knjižničnega gradiva in
6. tuj jezik (pasivno).

b) za višjega knjižničarja:

1. zgodovina knjige in knjižnic,
2. splošna organizacija knjižničarstva,
3. notranja organizacija in delo knjižnic,
4. bibliografija,
5. zaščita knjižnega gradiva in
6. tuj jezik (pasivno).

c) za bibliotekarja:

1. zgodovina knjige in knjižnic,
2. splošna organizacija knjižničarstva,
3. notranja organizacija in delo knjižnic,
4. bibliografija,
5. uporaba knjižničnega gradiva in osnove informacijsko-dokumentacijske dejavnosti,
6. zaščita knjižnega gradiva,
7. tuj jezik (aktivno) in
8. tuj jezik (pasivno).

2.2. Priglasitev k strokovnemu izpitu

48.

Kandidat, ki želi opravljati strokovni izpit, se prijavi k strokovnemu izpitu pismeno v knjižnici, v kateri je zaposlen, ta pa pošlje njegovo prijavo izpitni komisiji pri Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani.

Kandidat se lahko prikladi za strokovni izpit dva meseca pred potekom pripraviške dobe.

49.

Prijavi za strokovni izpit je treba obvezno priložiti izjavo knjižnice, ki naj vsebuje podatke o kandidatu šolski izobrazbi, o sprejemu na delo, o programu strokovnega pouka v pripravniški dobi in oceno dosedanjega kandidatovega dela.

Po potrebi pa še:

- morebitno soglasje o skrajšanju pripravniške dobe,
- dokumentacijo o eventualnih oprostitev in

— dokumentacijo o že opravljenem strokovnem izpitu v drugi stroki.

50.

Delavec, ki želi opraviti diferencialni strokovni izpit po določitih 44. člena tega sporazuma, mora priložiti prijavi za izpit tudi dokazilo o strokovnem izpitu iz bibliotekarske stroke, ki ga je že opravil.

51.

Individualni poslovodni organ knjižnice preveri resničnost podatkov, ki jih je navedel kandidat v svoji vlogi, ter to potrdi v izjavi delovne organizacije. Prijavo pošlje knjižnica izpitni komisiji najpozneje v osmih dneh po prejemu.

52.

Na podlagi prijave in prilog odloči izpitna komisija, ali prijavljeni kandidat izpolnjuje vse zahtevane pogoje in ali sme opraviti strokovni izpit v roku, za katerega se prijavlja.

53.

Izpitna komisija določi roke in časovni razpored izpitov.

Pri tem skrbi, da pri izpitih ne pride do zastoja, in upošteva upravičene želje in koristi kandidatov.

O dnevu opravljanja strokovnega izpita obvesti izpitna komisija kandidate najpozneje 10 dni pred dnevom, ki je bil določen za izpit. Izpitna komisija obvesti kandidata prek knjižnice, v kateri je zaposlen.

2.3. Izpitna komisija

54.

Pripravniki opravljajo strokovni izpit pred izpitno komisijo. Izpitno komisijo sestavljajo stalni člani in izpraševalci. Stalni člani izpitne komisije so predsednik, dva člana in tajnik. Stalni člani izpitne komisije so praviloma tudi izpraševalci izpitnih predmetov za določeno strokovno kvalifikacijo.

55.

Stalni člani izpitne komisije se imenujejo iz sestave komisije za priznavanje kvalifikacij bibliotekarske stroke.

Izpraševalce za splošni del in za posamezne predmete posebnega dela strokovnega izpita in njihove namestnike določi komisija

za priznavanje kvalifikacij bibliotekarske stroke iz vrst priznanih bibliotekarskih in drugih strokovnjakov.

56.

Narodna in univerzitetna knjižnica skrbi za organizacijsko pripravo in tehnično izvedbo strokovnih izpitov.

57.

Administrativno delo izpitne komisije vodi tajnik komisije. O strokovnih izpiti se vodita zapisnik in evidenca na predpisanem obrazcu.

2.4. Opravljanje strokovnega izpita

58.

Strokovni izpit je usten in javen.

59.

Kandidat mora biti izprašan iz vseh predmetov izpitnega programa praviloma isti dan.

Pozitivna ocena splošnega dela strokovnega izpita je pogoj za opravljanje izpita iz predmetov posebnega dela.

60.

Pri izpraševanju so navzoči člani izpitne komisije, tajnik in izpraševalec za posamezni predmet. Izpraševalec je navzoč, dokler izprašuje. Vsak član izpitne komisije ima pravico postavljati kandidatu vprašanja.

61.

Obseg poznavanja programske tvarine ter raven izpraševanja in ocenjevanja morata biti prilagojena stopnji in vrsti strokovne izobrazbe kandidatov.

62.

Izpraševanje kandidata sme trajati pri vsakem izpitnem predmetu največ 20 minut.

63.

Tajnik izpitne komisije vodi zapisnik o poteku izpita za vsakega kandidata posebej. Zapisnik podpišejo predsednik, člani komisije, tajnik in izpraševalci.

64.

Izpitna komisija presodi na podlagi znanja, ki ga je pokazal kandidat pri posameznih predmetih izpitnega programa in na podlagi uspeha celotnega izpita, ali je njegovo znanje zadostno ali ne, oziroma iz katerega dela izpitnega programa naj ponavlja izpit, če z njegovim znanjem ni zadovoljna.

65.

Kandidat se ocenjuje komisijsko.

66.

Znanje iz posameznih predmetov se oceni z ocenami:

- odlično (5)
- prav dobro (4)
- dobro (3)
- zadostno (2)
- nezadostno (1)

Ocene se vpišejo v zapisnik o strokovnem izpitu. Kandidat je opravil strokovni izpit, če je bil pozitivno ocenjen iz vseh izpitnih predmetov.

Končni uspeh strokovnega izpita se oceni z »opravil(a)« oziroma »ni opravil(a)«.

67.

Predsednik izpitne komisije razglasi kandidatom uspeh izpita v navzočnosti vseh članov komisije takoj po končanem izpitu oziroma posvetovanju.

68.

Kandidat, ki je uspešno opravil strokovni izpit, dobi na predpisnem obrazcu potrdilo o pridobljeni strokovni bibliotekarski kvalifikaciji.

Potrdilo podpišeta predsednik in tajnik izpitne komisije.

69.

Potrdilo se izda v dveh izvodih. En izvod (original) prejme kandidat, en izvod pa se pošlje njegovi delovni organizaciji. Potrdilo o opravljenem strokovnem izpitu se izroči kandidatu najpozneje v 20 dneh od dneva, ko je opravil strokovni izpit.

70.

Kandidat, ki je bil pri izpitu negativno ocenjen iz enega izpitnega predmeta, sme iz tega predmeta opraviti popravni izpit po preteku najmanj enega meseca.

Kandidat, ki je bil pri izpitu ocenjen negativno iz dveh ali več izpitnih predmetov oziroma ni opravil popravnega izpita, sme ponavljati izpit šele po preteku treh mesecev.

Kandidat lahko ponavlja strokovni izpit največ dvakrat.

71.

Kandidat, ki ni opravil strokovnega izpita, se lahko v osmih dneh po sporočilu izpitne komisije pritoži zoper oceno na komisijo za priznavanje kvalifikacij bibliotekarske stroke, če misli, da se mu je dogodila krivica in da je nepravilno ocenjen.

Komisija za priznavanje kvalifikacij bibliotekarske stroke določi na svoji prvi seji, ki mora biti najkasneje v dveh mesecih po prejemu pritožbe, arbitražno komisijo, ki dokončno odloči o pritožbi. Arbitražna komisija mora najkasneje v 20 dneh odločiti, ali se pritožbi ugodi ali pa se zavrne.

Če se pritožbi ugodi, arbitražna komisija določi tudi rok, v katerem sme kandidat ponovno opravljati strokovni izpit, in druge izpraševalce.

72.

Če kandidat brez opravičenega razloga ne pride določenega dne k izpitu oziroma popravnemu izpitu, se šteje, da strokovnega izpita ni opravil.

Prav tako se šteje, da ni opravil strokovnega izpita kandidat, ki brez opravičenega vzroka odstopi od že začetega strokovnega izpita.

O tem vpiše izpitna komisija v zapisnik o strokovnem izpitu zaznamek in o tem pisмено obvesti knjižnico, kjer je kandidat zaposlen.

2.5. Diferencialni izpit in oprostitev

73.

Knjižnični delavci, ki imajo pravico opravljati diferencialni strokovni izpit po določenih tega sporazuma, morajo opraviti izpit iz naslednjih predmetov:

a) *knjižničar za »višjega knjižničarja«*: točka b): vse predmete, razen zgodovine knjige in knjižnic (1), splošne organizacije knjižni-

čarstva (2), zaščite knjižničnega gradiva (6) in tujega jezika — pasivno (7);

b) *višji knjižničar za »bibliotekarja«*: točka c): vse predmete, razen zgodovine knjige in knjižnic (1), splošne organizacije knjižničarstva (2), zaščite knjižničnega gradiva (6) in tujega jezika — pasivno (8).

Diferencialni strokovni izpit se opravlja v rednih izpitnih rokih.

74.

Pripravniki z diplomom iz knjižničarstva na pedagoški akademiji so oproščeni izpita iz predmetov »zgodovina knjige in knjižnic« in »splošna organizacija knjižničarstva«.

Poudarek izpita iz ostalih strokovnih predmetov za te delavce je predvsem na praktični aplikaciji na pedagoški akademiji pridobljenih teoretičnih osnov.

75.

Delavci — pripravniki in drugi delavci, ki morajo opravljati strokovni izpit iz tujega jezika, so oproščeni tega izpita, če imajo diplomu iz tujega jezika višje ali visoke šole.

76.

Če kandidat že ima strokovni izpit za določeno strokovno kvalifikacijo v drugi ali bibliotekarski stroki, je pri ponovnem polaganju strokovnega izpita oproščen izpita iz splošnega dela.

IV. Specialistični izpiti

77.

Knjižnični delavec, ki želi pridobiti strokovno kvalifikacijo »bibliotekar specialist«, mora po določenem stažu kot bibliotekar (12. člen sporazuma) opraviti specialistični izpit s področja bibliotekarstva ali temu enak izpit iz strokovne usmeritve, ki je primerna za delo v knjižnici.

78.

Specializacijo na področju bibliotekarstva je mogoče doseči s poglobljenim strokovnim poznavanjem določene tematike iz snovi posebnega dela strokovnega izpita za strokovno kvalifikacijo bibliotekar (razen iz tujega jezika) ali pa iz delovnega področja knjižničnega delavca.

79.

Specialistični izpiti se opravljajo pisмено in ustno.

Pismeni del izpita obsega samostojno obdelavo določene ožje strokovne teme.

Ustni del izpita pa obsega zagovor pisмено obdelane teme.

80.

Knjižnični delavec, ki izpolnjuje vse pogoje za pridobitev strokovne kvalifikacije bibliotekar specialist, predlaga komisiji za priznavanje kvalifikacij bibliotekarske stroke naslov specialistične naloge.

Komisija istočasno z odobritvijo naslova specialistične naloge tudi določi mentorja.

Za pisмено delo lahko kandidat predloži tudi strokovno delo, ki je bilo objavljeno v zadnjih 3 letih.

81.

Kandidat se prijavi k specialističnemu izpitu pisмено v knjižnici, v kateri je zaposlen.

S prijavo mora oddati tudi svoje strokovno delo, na podlagi katerega želi doseči specializacijo.

Knjižnica pošlje njegovo prijavo skupno s strokovnim delom in svojo izjavo najkasneje v osmih dneh po prejemu komisiji za priznavanje kvalifikacij bibliotekarske stroke v Ljubljani.

82.

Komisija za priznavanje kvalifikacij bibliotekarske stroke po prejemu vloge preveri dostavljeno dokumentacijo, če ustreza zahtevanim pogojem, kakor tudi poročilo kandidatovega mentorja. Če komisija na osnovi zbrane dokumentacije ugotovi, da kandidat izpolnjuje vse zahtevane pogoje, določi ocenjevalca strokovnega dela in datum ustnega dela specialističnega izpita.

83.

Kandidat mora biti o datumu specialističnega izpita obveščen najmanj 10 dni pred datumom, določenim za izpit.

84.

Kandidat opravi specialistični izpit pred člani komisije za priznavanje kvalifikacij bibliotekarske stroke in ocenjevalcem.

Po končanem ustnem delu izpita komisija z glasovanjem odloči o podelitvi zaprošene strokovne kvalifikacije ali o zavrnitvi.

85.

O poteku specialističnega izpita se vodi zapisnik. Podpišeta ga predsednik in tajnik komisije.

86.

Kandidat, ki je uspešno opravil specialistični izpit, dobi na predpisanem obrazcu potrdilo o opravljenem specialističnem izpitu in pridobljeni strokovni kvalifikaciji.

Potrdilo se izda v dveh izvodih. En izvod (original) prejme kandidat, en izvod pa se pošlje njegovi delovni organizaciji.

87.

Potrdilo o opravljenem specialističnem izpitu se izroči kandidatu najpozneje v 20 dneh od dneva, ko je opravil ta izpit.

88.

Kandidat, kateremu je bila zavrnjena zahteva po podelitvi strokovne kvalifikacije bibliotekarja specialista, se lahko v osmih dneh po prejemu sporočila pritoži na knjižnični svet Narodne in univerzitetne knjižnice, če misli, da se mu je dogodila krivica.

Knjižni svet se v nadaljevanju pritožbenega postopka ravna po določilih drugega in tretjega odstavka 71. člena tega sporazuma.

V. Priznavanje strokovnih kvalifikacij

1. Knjižničarski referent, višji knjižničarski referent in višji bibliotekar.

89.

Knjižničarski delavec, ki želi pridobiti strokovno kvalifikacijo »knjižničarski referent«, »višji knjižničarski referent« in »višji bibliotekar«, mora imeti poleg strokovnega izpita za svojo strokovno kvalifikacijo tudi oceno o svojem delu, iz katere je razvidno, da je sposoben tudi za zahtevnejša dela.

90.

Oceno o kandidatovem delu utemelji strokovni kolegij kandidatove knjižnice, jo obravnava pristojni organ upravljanja knjižni-

ce, izda pa individualni poslovodni organ in jo skupno s kandidatovo prošnjo vodstvu knjižnice za priznavanje višje strokovne kvalifikacije predloži komisiji za priznavanje kvalifikacij bibliotekarske stroke.

Če v knjižnici ni strokovnega kolegija, utemelji oceno o kandidatovem delu individualni poslovodni organ knjižnice oziroma nadrejene matične knjižnice.

91.

Komisija za priznavanje kvalifikacij bibliotekarske stroke po prejemu zahtevka za priznanje določene strokovne kvalifikacije preveri dostavljeno dokumentacijo, če ustreza zahtevanim pogojem. Če komisija ugotovi, da kandidat izpolnjuje vse zahtevane pogoje, dodeli zaproseno strokovno kvalifikacijo. V nasprotnem primeru prošnjo zavrne. Odločitev komisije je dokončna.

Vlogo obravnava komisija v roku 3 mesecev od prejema.

2. Višji bibliotekar specialist in bibliotekarski svetovalec

92.

Knjižnični delavec, ki želi pridobiti strokovno kvalifikacijo »višji bibliotekar specialist« ali »bibliotekarski svetovalec«, mora poleg splošnih pogojev o strokovni praksi, določenih v 13. in 14. členu tega sporazuma, izpolnjevati še določene posebne pogoje.

93.

Izpolnjevanje posebnih pogojev se preverja na podlagi dokazil o kandidatovem teoretičnem strokovnem delu in sicer:

- da se odlikuje s svojim teoretičnim delom v knjižnici in stroki (referati, ekspertize, javna strokovna predavanja itd.),

- da sodeluje pri vzgoji strokovnih kadrov (predavanja na bibliotekarskih tečajih in šolah, objavljane učnih pripomočkov itd.),

- da je snovalec in usmerjevalec strokovnega dela na svojem področju,

- da ima objavljena ali javnosti dostopna strokovna dela, ki so pomembna za napredek stroke.

94.

Kandidat vloži prošnjo za priznanje strokovne kvalifikacije višji bibliotekar specialist in bibliotekarski svetovalec v knjižnici, v ka-

teri je zaposlen. Svoji prošnji priloži tudi dokazila o izpolnjevanju zahtevanih posebnih pogojev za to strokovno kvalifikacijo.

Knjižnica pošlje njegovo prošnjo skupno z dokazili in svojo izjavo najkasneje v mesecu dni po prejemu komisiji za priznavanje kvalifikacij bibliotekarske stroke v Ljubljani.

95.

Komisija za priznavanje kvalifikacij bibliotekarske stroke po prejemu zahtevka preveri dostavljeno dokumentacijo in če ta ustreza zahtevanim pogojem, določi komisijo najmanj dveh priznanih bibliotekarskih oziroma drugih strokovnjakov za posameznega kandidata, da oceni predloženo dokumentacijo o kandidatovem delu in pismeno poda strokovno mnenje.

96.

Na osnovi podanega pismenega strokovnega mnenja in ocene komisija za priznavanje kvalifikacij bibliotekarske stroke v nadaljevanju postopka presodi mnenje in oceno ocenjevalcev ter odloči o kandidatu prošnji in podeli zaproseno strokovno kvalifikacijo oziroma prošnjo zavrne. Odločba komisije je dokončna.

Vlogo obravnava komisija v roku 3 mesecev od prejema.

97.

O poteku seje se vodi zapisnik. Podpišeta ga predsednik in tajnik komisije.

98.

Kandidat, ki mu je bila priznana strokovna kvalifikacija, dobi na predpisanem obrazcu potrdilo o priznanju strokovne kvalifikacije. Potrdilo se izda v dveh izvodih. En izvod (original) prejme kandidat, en izvod pa se pošlje njegovi delovni organizaciji.

99.

Potrdilo o priznanju strokovne kvalifikacije se izroči kandidatu v 20 dneh od dneva, ko mu je bila priznana.

100.

Komisija za priznanje kvalifikacij bibliotekarske stroke lahko izjemoma izredno zaslužnim knjižničnim delavcem, ki sicer ne izpolnjujejo osnovnega pogoja za priznanje strokovne kvalifikacije bibliotekarski svetovalec, na osnovi izpolnjevanja vseh pogojev 93. člena tega sporazuma in najmanj 20-letnega dela v stroki na delih

in opraviilih, ki danes zahtevajo specialna bibliotekarska znanja, prizna strokovno kvalifikacijo »častni bibliotekarski svetovalec«. Priznanje strokovne kvalifikacije »častni bibliotekarski svetovalec« je v izključni pristojnosti komisije za priznavanje kvalifikacij bibliotekarske stroke.

VI. Doseganje drugih strokovnih naslovov

101.

V knjižnicah zaposleni delavci drugih strok s področja kulturnih dejavnosti (arhivi, muzeji, dokumentacija, galerije, spomeniško varstvo), pridobivajo strokovne naslove po določitih samoupravnih sporazumov o priznavanju strokovnih kvalifikacij teh strok.

102.

Drugi strokovni in raziskovalni delavci, ki delajo v knjižnicah, pridobivajo strokovne oziroma raziskovalne naslove po določitih samoupravnega sporazuma o podeljevanju naslovov raziskovalcem in strokovnim delavcem raziskovalnih organizacij.

103.

Po tem sporazumu pridobljene bibliotekarske strokovne kvalifikacije so enake kategorijam in stopnjam samoupravnega sporazuma o podeljevanju naslovov raziskovalcem in strokovnim delavcem, kot sledi: bibliotekar — strokovni sodelavec, višji bibliotekar — višji strokovni sodelavec, bibliotekarski svetovalec (po 14. členu, 2. odstavek) — strokovni svetnik; bibliotekar specialist — raziskovalni sodelavec, višji bibliotekar specialist — višji raziskovalni sodelavec, bibliotekarski svetovalec (po 14. členu, 1. odstavek) — raziskovalni svetnik.

104.

V knjižnicah zaposleni znanstveni delavci pridobivajo znanstvene naslove po določitih zakona o visokem šolstvu.

VII. Izvajanje sporazuma

105.

Tolmačenje tega sporazuma daje komisija za priznavanje kvalifikacij bibliotekarske stroke, ki skrbi tudi za njegovo pravilno izvajanje.

106.

Podpisniki tega sporazuma so soglasni, da pomeni kršitev tega samoupravnega sporazuma in podelitev strokovne kvalifikacije v nasprotju z določbami tega sporazuma tudi kršitev samoupravnega sporazuma o merilih za delitev dohodka in osebnega dohodka in obstoječih zakonskih predpisov z delovnopravnega področja.

107.

Vse v knjižnicah interno priznane strokovne kvalifikacije, ki so pridobljene v nasprotju z določili tega sporazuma, so neveljavne in se ne smejo upoštevati.

108.

Komisija za priznavanje kvalifikacij bibliotekarske stroke je pooblaščenca, da predpiše podroben program strokovnega izpita za posamezne strokovne kvalifikacijske skupine, strokovno izpitno literaturo ter vse potrebne obrazce, ki jih določa ta sporazum in se uporabljajo v postopku za priznanje določene strokovne kvalifikacije.

Gradivo, ki ga izda komisija po določilu prvega odstavka tega člena, je sestavni del tega sporazuma.

VIII. Knjižnični delavci nesamostojnih knjižnic

109.

Po določenih veljavnih zakonskih predpisov s področja knjižničarstva opravljajo strokovno delo v knjižnicah strokovno usposobljeni delavci.

Ta zakonska določila veljajo tudi za knjižnične delavce, zaposlene v nesamostojnih knjižnicah oziroma knjižnicah v sestavi posameznih organizacij združenega dela.

110.

Knjižnični delavci, zaposleni v nesamostojnih knjižnicah, pridobivajo strokovne kvalifikacije po določenih tega samoupravnega sporazuma.

111.

Knjižnični delavci, zaposleni v nesamostojnih knjižnicah, vlagajo svoje vloge v zvezi s priznanjem posameznih kvalifikacij bi-

bliotekarske stroke preko pristojnih služb matične delovne organizacije.

112.

Vsa strokovna opravila, povezana s postopkom priznavanja strokovnih kvalifikacij (določitev programa prakse, določitev mentorja, strokovna mnenja ipd.) opravljajo v nesamostojnih knjižnicah vodje knjižnic oziroma matična delovna organizacija v sodelovanju s pristojno matično knjižnico.

113.

Določila tega samoupravnega sporazuma so veljavna za nesamostojno knjižnico z dnem, ko ga je sprejela in podpisala matična delovna organizacija.

IX. Preizkus znanja

114.

Knjižnični delavci, ki imajo nižjo in nepopolno srednjo izobrazbo ter delajo na delih in nalogah v osnovni knjižnični dejavnosti, ne opravljajo strokovnega izpita pred izpitno komisijo, temveč samo preizkus znanja pred strokovno komisijo, ki jo imenuje pristojni organ upravljanja knjižnice, oziroma če to ni mogoče, pristojni organ upravljanja občinske matične knjižnice.

115.

Preizkus znanja za delavce — pripravnike iz prejšnjega člena tega sporazuma obsega enoten program, in to:

- splošni del (določila 46. člena tega sporazuma),
- posebni del:
 1. poslovanje knjižnice in
 2. higiena knjižničnega gradiva.

116.

Poskusna doba za delavce — pripravnike iz 114. člena tega sporazuma traja tri mesece.

117.

Delavci, ki so po določilih dosedanjih sporazumov opravljali strokovne izpite za knjižničarskega manipulanta in so si v času za-

poslitve v knjižnici pridobili višjo šolsko izobrazbo od prejšnje, lahko opravljajo diferencialni strokovni izpit za knjižničarja.

X. Prehodne in končne določbe

118.

Knjižnični delavci, ki na dan uveljavitve tega sporazuma nimajo strokovnega izpita po doslej veljavnih predpisih, morajo strokovni izpit opraviti v roku, ki ga določi pristojni organ upravljanja oziroma individualni poslovodni organ knjižnice. Ta rok ne sme biti daljši od treh let.

Za delavce, ki na dan uveljavitve tega sporazuma nimajo strokovnega izpita in uspešno delajo nad 25 let na strokovnih delih in nalogah, ne velja določilo prvega odstavka.

119.

Delavci, ki so si pridobili strokovne kvalifikacije po dosedanjih predpisih, te strokovne kvalifikacije obdržijo. Za pridobitev višje strokovne kvalifikacije pa zanje veljajo določila tega sporazuma.

120.

Podpisniki tega sporazuma se dogovorijo, da se krijejo stroški za delo komisije za priznavanje kvalifikacij bibliotekarske stroke in izpitne komisije iz sredstev Narodne in univerzitetne knjižnice, kakor tudi, da ima Narodna in univerzitetna knjižnica pravico zahtevati povračilo stroškov za posamezna strokovna opravila od knjižnic, katerih delavci so naslovili svoje vloge za priznanje strokovne kvalifikacije na eno od obeh komisij.

121.

Ta samoupravni sporazum začne veljati, ko komisija za priznavanje kvalifikacij bibliotekarske stroke ugotovi, da je večina podpisnic sprejela in podpisala sporazum.

122.

Določila tega samoupravnega sporazuma se uporabljajo od 1. januarja 1980 dalje.

S tem dnem preneha veljati samoupravni sporazum o pridobivanju strokovnih kvalifikacij bibliotekarske stroke, podpisan dne 21. februarja 1975.